

der Romanen. Hij bleef toch genoeg van dien zin voor detail behouden, genoeg van die lust in de getrouwe afdeeling der kleine dingen van de wereld om hem heen, waarin de Hollandsche aard zich niet verloochent. Zoo moest hij, op een enkele uitzondering na, noodzakelijk falen, waar hij zijn opgaven in het landschap zocht in de lijn van den gevierden Claude, in die gevallen, waar aan het intieme zich het grootsche paart. Zulke opgaven waren slechts oplosbaar voor hen, die tegenover de weidsche gesteldheid van het gegeven de omvattendheid van gelijken geestesaanleg konden stellen. Zoo weinig ligt hem het breede, dat zelfs een grooter blad-formaat en een daaraan evenredige vergrooting der proportiën van menschebeeld of dier, die Forscher greep noodzakelijk maken, zwakheden van teekening en krachteloosheid van compositie openbaren, welke men, bij zooveel uitmuntends elders, overal eerder dan bij hem verwacht zou hebben. Doch waar een intiem geval in intiem formaat verwezenlijkt wordt, zij het een pretentieloos landschap of een dier kleine, licht-doorglansde dierstudies, die hem zijn roem verzekeren, nederig van gegeven, daar doen zijn bladen, moet men ook al voorbehoud maken voor sommige details, hem op het gelukkigst kennen en worden tot een blijvende verheugenis. Harmonisch treffen daarin samen de volle maat van zijn teekenkunst, zijn rijpste compositietalent en vooral ook het overtuigendst uitgesproken sentiment. Hij is dan welig, natuurlijk en vol gevoel. Hij streeft Berchem en diens leêge sierlijkheid voorbij, hij laat in gratie Van de Velde achter zich en Potter, hij is luchtig en teeder.

Voortreffelijkheid van teekening is een der onmiddellijkst waarneembare eigenschappen, die het beste van dit werk den voorrang verzekeren boven veel van wat door gelijkgerichte kunstenaars toen werd voortgebracht. Men kan Van de Velde en Potter als zijn gelijken waardeeren en den een, waar het betreft de meer picturale behandeling, den ander in de grondigheid van karakteristiek zelfs hooger stellen, in het luchtig-schetsende is de superioriteit van Dujardin niet moeilijk te ontwaren. Eenvoudig-weg, gemakkelijk en toch met niet-falende zekerheid zijn de lijnen neergezet en een vergelijking met Berchem, die hem in meer dan een opzicht het naast staat, is in hooge mate instructief om aan te toonen, hoe ver hij doorgaans staat van het gemanieëerde van zijn leermeester. Het barokke, dat in een zekere plompheid van vormen of krullerigheid van lijn of een forceeren van de expressie in diens en anderer werk het karakter van de zeventiende eeuw bewaart of bij Berchem soms, in het luchtige, de achttiende schijnt te anticipeeren, is, zoo het bij Dujardin niet geheel ontbreekt, toch van een veel minder nadrukkelijk accent. Hij heeft op zijn best een soberheid van teekentrant, die hem ons zeer na doet staan, een natuurlijkheid van doen, die van dezen tijd kon wezen en daarbij, hoe licht en geestig is zijn toets vergeleken bij den evenzeer